

OBČANKA

Metodika

6

Vydavatelství
Taktik

Metodická příručka k učebnici výchovy k občanství pro 6. ročník

OBČANKA 6 – Metodika

Metodická příručka k učebnici výchovy k občanství pro 6. ročník

Autoři:	Mgr. Stanislava Bandorová, Mgr. Michaela Bastlová, Mgr. Hana Nogová, Mgr. Marek Hyner, Mgr. Ivana Novotná
Odborná spolupráce:	PhDr. Mgr. Radim Štěrba, Ph.D., DiS., Bc. Tomáš Jakubec, Ing. Monika Kudrnáčová
Jazyková korektura:	Mgr. Věra Štefánková
Grafická úprava a sazba:	Sára Doležalová
Návrh obálky:	Sára Doležalová
Ilustrace postav:	Markéta Ryplová
Produktový manažer:	Mgr. Lucie Pěnkavová
Projektový manažer:	Ing. Maroš Blahovec
ISBN:	978-80-7563-393-4 1. vydání, 2021
Copyright:	© Vydavatelství Taktik International, s.r.o., , Praha 2021
Vyrobil a vydal:	Taktik International, s.r.o., Argentinská 38, 170 00 Praha 7

Všechna práva vyhrazena. Šíření či reprodukce obsahu nebo jeho částí jakýmkoliv způsobem jsou bez předchozího písemného souhlasu vydavatele zakázány.

Úvodní slovo	2
Y-diagram	3
Instantní fotoaparát + kvarteto	4
My žijeme v České republice	5
Z české ústavy	6
Národní strom + Národní stromy jiných států	7
Je to v pořádku?	8
Výroční plakát	9
Významný český vlastenec	10
Hobiti	11
Národní cítění	12
Vlastenectví, nebo nacionalismus?	13
Památky UNESCO	14
Můj příběh	15
Organizace, které pomáhají – 1. část	16
Organizace, které pomáhají – 2. část	17
Jak může pomoci 20 korun?	18
Tolerance a netolerance	19
Analýza myšlenek + Plakát proti rasismu	20
Zvířecí bajky	21
HELP! POMOC!	22
Najdi řešení	23
Spolupráce	24
Stavba věže	25
Namaluj dům + deset zlatých pravidel kooperace	26
Role v týmu + Příklady dobrých týmů	27
Gender + Čí jsou ty hračky?	28
Táboření, rozdělení úkolů	29
Gender v reklamě	30
Vlaštovka a Amazonka – 1. část	31
Vlaštovka a Amazonka – 2. část	32
Vandalismus: pověst a pravda	33
Projekt Antivandal – 1. část	34
Projekt Antivandal – 2. část	35
Graffiti	36
Projekt Street art – 1. část	37
Projekt Street art – 2. část	38
Vnímáme stejně, nebo rozdílně? + Komunikace	39
Hrdlička a jestřáb	40
Mýdlový konflikt	41
Chytrá hádka	42
Lidská práva	43
Vláda mimozemšťanů	44
Právo za války	45
Co je nejhorší?	46
Práva dítěte	47
Problematická reklamace	48

Vítáme učitele výchovy k občanství.

Metodika, se kterou se právě seznamujete, vznikla za účelem usnadnění Vaší práce. Jelikož je koncept nově vzniklé učebnice lehce netradiční, rozhodli jsme se Vám dopřát tohoto průvodce. Zda metodiku využijete, nebo zapojíte vlastní kreativitu, je zcela na Vás.

A jak s metodikou pracovat?

Na začátku každé strany metodiky se dozvíte, kterým **stranám v učebnici** (📖) návrhy odpovídají a jaká je jejich **časová náročnost** (⌚). V každé hodině počítáme s organizačními záležitostmi, jako je omlouvání žáků, zápis do třídní knihy apod. Proto jsme časový prostor pro práci s učebnicí snížili na 40 minut. Další informací jsou **pomůcky**, které by si měl vyučující k realizaci připravit. Ve většině případů se jedná o pomůcky, které jsou snadno dostupné. V úvodu budete také seznámeni s **cílem hodiny a výstupem RVP**.

Některé hodiny jsou postaveny na třífázovém modelu učení: E (**evokace**) – U (**uvědomění**) – R (**reflexe**), který respektuje přirozené mechanismy učení a objevování.

1) Ve fázi **evokace** si žák samostatně vybavuje, co už o tématu zná. Neuspořádané znalosti si třídí, aby na ně mohl stavět nové vědomosti. Tato fáze má v co největší míře zapojit žáka, protože k efektivnímu učení je potřeba jeho vlastní aktivita. Žáci by měli přemýšlet samostatně a formulovat myšlenky na základě svého jazyka. Zároveň by se v nich měly vzbudit vnitřní zájem a motivace.

2) Fáze **uvědomění** (neboli expozice a fixace látky) představuje setkání žáka s informacemi, k čemuž může dojít prostřednictvím čteného textu, zhlédnutím videa, poslechem výkladu nebo vlastním experimentováním. Cílem je udržet u žáků zájem vyvolaný evokací. Vyučující postupuje tak, aby žáci nové informace vnímali a rozuměli jim. Žák by si měl uvědomovat souvislosti s již dříve získanými informacemi a budovat vědomosti nové.

3) **Reflexe**, poslední fáze modelu, je završením učebního procesu. Cílem je upevnění nových vědomostí. Žáci si je systematizují, vytvářejí si vlastní názor.

Pod jednotlivými aktivitami/úkolů naleznete označení, zda se jedná o **samostatnou práci** (👤), **skupinovou práci** (👥) nebo **další druhy výuky** (📌).

Bonusovou částí každé strany jsou nadstavbové informace. Zde naleznete **tipy** na netradiční aktivity, které můžete s žáky zrealizovat například v rámci projektů, **zajímavé otázky** související s tématy kapitol a v neposlední řadě **tipy na knihy, filmy, dokumenty**, jejichž obsah souvisí s probíraným učivem. Jde tedy o jakési nápady například pro žáky s hlubším zájmem o téma, nadané děti s potřebou úkolů navíc a podobně.

Kromě předání informací budete u žáků rozvíjet jejich **klíčové dovednosti**. Které to pro konkrétní úkol jsou, se dozvíte vždy v závěru strany.

Jako tým pracujících na metodice věříme, že hodiny výchovy k občanství budou nyní pro Vás zase o trochu snadnější a budou žáky bavit.

Y-diagram (📖 str. 12)

Časová náročnost: ⌚ 40 minut	Pomůcky: dobrovolné (Ize realizovat i bez nich): katalog CK, pohlednice z míst ČR, fotografie českých osobností proslavených ve světě	Cíl hodiny: Žáci si uvědomují, že i malá země jako ČR má své postavení ve světě, je přínosem a má co nabídnout. Žáci si upevní hrdost k vlastní zemi.	Výstup RVP: VO-9-1-01: Objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání.
--	---	--	---

1) Brainstorming

⌚ řádově minuty

5 min: Učitel vyzve žáky, aby se zamysleli, co je napadne, když se řekne například Velká Británie nebo Španělsko. Co je pro tyto země typické? Žáci píšou své nápady na tabuli.

🗨️ **evokace**

2) Uvědomění

⌚ hlavní aktivita

4 min: Vyučující vyzve žáky, aby si otevřeli učebnice na straně 12 a přečetli si **úvod**, ve kterém se seznámí s Y-diagramem. Poté dá žákům pokyn, aby se podívali na dva již vyplněné Y-diagramy a řekli, o kterou zemi se jedná.

Vyučující se doptává, zda by země poznali, i kdyby v diagramu nebyly zakreslené jejich vlajky, zda dané země někdy navštívili, případně o nich zhlédli dokument, něco o nich četli apod. a zda jim něco v základním výčtu chybí.

🗨️ **problémová výuka**

10 min: Vyučující vybídne žáky, aby si přečetli **aktivitu**. Žáci ve dvojicích zpracovávají diagramy, společně se musí domluvit na smyslech, které si zvolí, ke každému pak vymýšlejí příklady. Mohou využít i pojmy napsané na tabuli z úvodní aktivity.

👥 **práce ve dvojicích**

6 min: Vyučující se postupně ptá na jednotlivé smysly, žáci se hlásí a sdělují třídě, co k danému smyslu zapsali, každý řekne jeden příklad, postupně má takto každá dvojice šanci sdělit své nápady, dokud se možnosti nevyčerpají. Pokud má vyučující pocit, že žáci na něco zásadního zapomněli, doplní své myšlenky.

🗨️ **reflexe**

3) Návazná metoda

⌚ aktivita na 10–15 min

5 min: Vyučující vybídne žáky, aby vytvořili krátký poutavý slogan cestovní kanceláře jako pozvánku do České republiky. Úkolem je přilákat turisty.

👤 **samostatná práce**

5 min: Vyučující žáky vybídne, aby své slogany napsali na kus papíru a vyrovnali je na přední lavici. Všichni žáci potom dávají hlas (každý má jeden) formou čárky na nejlepší slogan. Slogan s nejvyšším počtem čárek vyhrává.

4 min: Před závěrem hodiny vyučující vyzve žáky, aby zhodnotili, zda má ČR co turistům nabídnout, zda by se turistický ruch v Česku mohl držet celoročně na vysoké úrovni (lázeňství, ski areály, otevřené památky), a zeptá se jich, jestli oni sami s rodiči tráví dovolené pouze v zahraničí, nebo i v České republice.

1 min: Vyučující zadá žákům **domácí úkol** na příští hodinu (Instantní fotoaparát, str. 13).

🗨️ **diskuze**

Tipy:

• Vyučující může přinést jako inspiraci katalog CK, z něhož žákům přečte, jakým způsobem CK lákají návštěvníky.

• Vyučující může se žáky uspořádat hlasování o nejoblíbenější/nejzajímavější památku (výběr lze omezit například na okolí školy nebo region). Žáci tak mohou participovat na výběru školního výletu a společně se třídou památku navštívit.

Zajímavé otázky:

• Které památky v České republice mohou turisté navštívit celoročně?

V každém kraji se dá najít zajímavost, kterou člověk může navštívit i v zimních měsících.

Hlavní město Praha – Pražský hrad
Moravskoslezský kraj – Dolní Vítkovice
Olomoucký kraj – Ruční papírna Velké Losiny
Jihočeský kraj – státní zámek Hluboká nad Vltavou
Jihomoravský kraj – státní zámek Lednice
Ústecký kraj – zámek Děčín
Středočeský kraj – zámek Dobříš
Zlínský kraj – zámek Nový Světlov
Kraj Vysočina – zámek Žďár nad Sázavou
Liberecký kraj – zámek Sychrov
Karlovarský kraj – zámek Valeč
Pardubický kraj – Východočeské muzeum v Pardubicích
Plzeňský kraj – Techmania Science Center
Královehradecký kraj – Prachovské skály

• Dokázal/a bys odhadnout, kterých pět památek Národního památkového ústavu patří v letních měsících v České republice mezi nejnavštěvovanější?

1. Lednice, 2. Hluboká, 3. Český Krumlov, 4. Karlštejn, 5. Trosky
 (Zdroj: www.idnes.cz/zpravy/domaci/navstevnost-pamatky-tuzemsko-hrady-zamky-narodni-pamatkovy-ustav-turistika-turismus-cestovni-ruch.A200804_105056_domaci_rapc)

Inspirace z běžného života:

• ivysilani.cz: Doporučujeme najít pořad/dokument, který se věnuje kraji vaší školy, případně významné osobnosti z vašeho kraje (např. *Toulavá kamera, Kalendárium, Klenoty naší krajiny, Krásné živé památky*).

Měkké dovednosti:

Aktivní přístup, kreativita, kritické myšlení, komunikační dovednosti, mezipředmětové propojení, práce s informacemi, samostatnost, týmová spolupráce

Z české ústavy (📖 2. polovina str. 14)

Časová náročnost: 🕒 40 minut	Pomůcky: internet Dobrovolné (lze realizovat i bez nich): slovníky cizích slov	Cíl hodiny: Žáci dokáží vysvětlit základní pojmy z Ústavy ČR.	Výstup RVP: VO-9-1-01: Objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání.
--	---	--	--

1) Evokace

🕒 řádově minuty

5 min: Učitel naváže na znalost státních symbolů z předešlé hodiny. „Na minulé hodiny jsme si řekli, které má ČR státní symboly. Pojďme si učivo společně krátce zopakovat.“ Položí žákům následující otázky:

1) Které tři barvy jsou na naší trikoloře?

bílá, červená, modrá

2) Kde se můžeme setkat s velkým státním znakem?

Například na českých bankovkách nebo policejních uniformách.

3) Kdo je autorem české hymny?

František Škroup (hudba) a Josef Kajetán Tyl (text)

4) Jaký je nápis na vlajce prezidenta republiky?

Pravda vítězí

5) Jak vypadá malý státní znak?

Červený štít, na kterém je dvouocasý lev, který má zlatou korunku.

„Dnes na toto téma navážeme. Česká republika má stejně jako každý jiný stát i své zákony, kdy hlavním a základním zákonem je Ústava ČR.“

🗨️ **diskuze**

2) Uvědomění

🕒 hlavní aktivita

2 min: Učitel vyzve žáky, aby si otevřeli učebnice na str. 14, a požádá jednoho z nich, aby nahlas přečetl úryvek z preambule Ústavy ČR (str. 14 dole). Následně nechá žáky, aby si vzájemně vysvětlili pojmy, kterými si nejsou jistí.

7 min: Vyučující vyzve žáky, aby na základě ukázky určili, k čemu preambule Ústavy ČR slouží, jaký má význam a kde v Ústavě se nachází (preambule je úvodním slovem daného dokumentu, vysvětluje, jakou má dokument funkci, co se v něm dozvíme, jaký smysl má jeho vznik, může odkazovat i k historickým událostem, obsahuje základní hodnoty a principy státu a práva a povinnosti občanů).

Učitel se zeptá, jak na žáky preambule působí, jaké z ní mají pocity, jestli v nich vyvolává hrdost na vlastní zemi.

1 min: Žáci si jistě všimnou i obrázků, které ukázka obsahuje, učitel si ověří, zda je poznávají.

📖 **práce s textem**

5 min: Učitel vyzve žáky, aby si otevřeli sešity, a přečte jim zadání **aktivity č. 3**. Vyzve jednoho dobrovolníka, aby přečetl nahlas všechny otázky (a–e). Otázky a) a b) vyřeší vyučující s žáky společně.

a) Samostatnost – stát není závislý a sám o sobě může rozhodovat.

b) Rozvíjet ČR v duchu rovnoprávnosti, kdy každý občan má právo na život a nesmí se narušit jeho základní lidské potřeby a hodnoty.

🗨️ **diskuze**

7 min: Na odpovědích na otázky c)–e) pracují žáci ve dvojicích a zapisují je do sešitu.

👥 **práce ve dvojicích**

3 min: Následně dojde ke společné kontrole, kdy si každý může dopsat, co nevěděl nebo nestihl.

c) přírodní (národní parky, CHKO, přírodní rezervace...), kulturní hmotné (hrady, zámky...), kulturní duchovní (zvyky, tradice...)

d) Zástupci, kteří byli zvoleni občany v demokratických volbách.

e) Lvi symbolizují Čechy, červenobílá orlice Moravu a černá orlice Slezsko.

📖 **samostatná práce**

3) Reflexe

🕒 aktivita na 10–15 minut

10 min: Žáci zavřou učebnice a otevřou si sešity. Každý má za úkol po dobu 2 minut psát metodou volného psaní vše, co si zapamatoval z hodiny. Cílem je, aby žáci psali bez přestávky, celými větami, a zpětně text neopravovali. Pokud žáka nic nenapadá, může klidně napsat: „Nic mě nenapadá.“, neměl by ale přestat s psaním před dokončením časového limitu. Po dokončení aktivity mohou žáci přečíst svůj text nahlas.

📖 **samostatná práce** + 📖 **volné psaní**

Tipy:

- Při práci s textem z preambule lze použít slovníky cizích slov, ve kterých se žáci mohou samostatně učit hledat pojmy, které neznají.
- Lze zmínit i další části, které Ústava ČR obsahuje.
- Doporučujeme se žáky projít odkazy přírodních a kulturních (hmotných a nehmotných) památek. Památkám UNESCO se budeme věnovat v jiné kapitole. www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky-nehmotne www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky

Zajímavé otázky:

• Kdy začala platit Ústava ČR?

Když vznikla samostatná ČR, a to 1. 1. 1993.

• Kdo byl posledním československým a prvním českým prezidentem? Proč se mu říká první polistopadový prezident?

Václav Havel. Polistopadový odkazuje k listopadu 1989, kdy proběhla takzvaná sametová revoluce. Tato revoluce vedla k pádu komunistického režimu v Československu a Václav Havel byl po dlouhé době prvním prezidentem, který nebyl členem komunistické strany.

Inspirace z běžného života:

Se čtením staršího či náročnějšího textu týkajícího se naší historie se žáci setkají i v ČJ (př. legendy, pověsti...)

- Legenda o Konstantinovi
- Pověst o Čechovi

Měkké dovednosti:

Práce s textem, reprodukce přečteného textu, komunikační dovednosti, samostatnost

Národní strom (📖 str. 15–16)

Časová náročnost: ⌚ 40 minut + 40 min (pokud třída podnikne procházku za památným stromem ve svém městě)	Pomůcky: papír A4, psací potřeby	Cíl hodiny: Žáci dokáží rozpoznat národní strom ČR.	Výstup RVP: VO-9-1-01: Objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání.
--	---	---	---

1) Evokace

⌚ řádově minuty

5 min: Vyučující se žáků zeptá, zda znají nějaký příběh, který se váže k určitému stromu. Může se jednat o pověst, historickou informaci nebo třeba vysvětlení tvaru stromu. Příběhy si žáci vzájemně sdělují ve dvojicích. Pokud někteří žáci žádný příběh neznají, mohou si vymyslet vlastní teorii. Posluchač hádá, zda se jedná o původně existující, nebo nově vymyšlený příběh.

Vyučující se žáků ptá, co si myslí, že bude tématem hodiny (v návaznosti na předchozí učivo – státní symboly).

Vědí žáci, který je národní strom ČR?

👤 **samostatná práce**

2) Uvědomění

⌚ hlavní aktivita

5 min: Učitel vybědne žáky, aby si otevřeli učebnice, a vyze jednoho, aby přečetl úvodní text. Ověří si, zda zvládli správně určit, který strom je ten náš. Vyučující zjistí, zda žáci vědí, ve kterém období dějin si Češi zvolili jako národní strom lípu. Jedná se o vyvrcholení národního obrození, kdy si Češi vydobyli zpět svou kulturu, čeština se vrátila do škol, začalo se hrát divadlo v češtině, psaly se knihy v češtině a centrem se opět stala Praha.

12 min: Vyučující vybědne žáky, aby si přečetli **aktivitu**. Každý se pokusí nakreslit strom, který by vystihoval jeho osobnost. Každý pracuje sám a nesděluje spolužákům, co vše na svůj strom umístí, jaký má tvar, barvu apod.

👤 **samostatná práce**

13 min: Vyučující vybere kresby žáků, rozdělí je náhodně do několika skupinek a rozloží na lavice. Ke každé skupince obrázků přiřadí skupinku žáků. Jejich úkolem bude poznat, čím je strom, napíše to tužkou zezadu na obrázek (maximálně dva typy). Pokud se někdo z žáků ocitne ve skupince, kde je jeho obrázek, neprozrazuje to a čeká, jestli to jeho spolužáci poznají. Poté vyučující obrázky vybere, postupně je třídě ukazuje a čte jména, která žáci na obrázek zezadu napsali, komu podle nich mají patřit. Žák, který je uveden jako autor, buď autorství potvrdí, nebo vyvrátí a přihlásí se skutečný autor. Žáci si ověří, jak dobře se znají.

👥 **skupinová práce**

Inspirace z běžného života:

- Seriál ČT: *Paměť stromů* – pořadem provází Luděk Munzar, třetí díl – *Slovanská lípa kontra germánský dub*

Měkké dovednosti:

Estetické schopnosti, odhad spolužáka, spolupráce ve skupině, kreativní myšlení

3) Reflexe

⌚ aktivita na 10–15 minut

Na konci hodiny se vyučující znovu žáků ptá, který je národní strom ČR a ve které době si jej Češi zvolili.

Napadá je jiný strom, který by byl Čechům blízký? Nechá žáky vymýšlet různé kreativní varianty (například švestka, protože Moravané pijí slivovici; jablono, protože nechybí v žádné zahradě našich babiček a jablečný štrúdl je skvělý, třešeň, protože se pod ní zamilovaní líbají na prvního máje; bříza, protože nechybí na žádném sídlišti; smrk, protože je to oblíbený vrchol v Beskydech; platan podle piva).

Na straně 16 žáci srovnají, které jsou národní stromy jiných zemí. Případně si žáci o těchto stromech mohou informace dohledat za domácí úkol.

🗨️ **diskuze**

Tipy:

- Celá třída se může zúčastnit každoročního hlasování o Strom roku. Vítěz národního kola postupuje do soutěže Evropský strom roku (European Tree of the Year). Více informací o probíhající anketě i vítězných stromech minulých ročníků naleznete na: www.stromroku.cz a www.treeoftheyear.org.

- Pokud máte vy ve škole významnou událost (výročí, změna vedení), vysadte k její příležitosti lípu na školním pozemku, propojte tento projekt s prvním stupněm, který by mohl v kroužku keramiky vyrobit pamětní destičku.

Zajímavé otázky:

- **Čaj z lípy má údajně pozitivní účinky na zdraví. K čemu se používá?**

Pít čaj z lípy se doporučuje při nachlazení, protože podporuje pocení, rozpouští hleny a snižuje dráždivost ke kašli. Aplikuje se také jako prevence jiných onemocnění.

- **Co o lidech může prozradit kresba stromu?**

Často využívaný test osobnosti. Hluboké kořeny – stabilní rodinné zázemí, u absence kořenů, případně velmi slabých naopak nefunkční rodinné zázemí. Koruna – otevřená – vstřícnost, ale také ovlivnitelnost okolím. Uzavřená – nepřístupnost, sebestřednost, přetvářka. Koruna, která se nevešla na papír – kladení si nepřiměřených cílů, přehnané ambice. Květy – kladení důrazu na estetično, až povrchnost. Padající listy – melancholie. Samozřejmě pozorovaných parametrů je spousta, např. velikost stromu, šířka kmene, proporce koruny a kmene. U tohoto zadání je důležité upozornit, že takto testovaný člověk má za úkol kreslit listnatý strom. Pokud nakreslí jehličnan, může to být známka snahy porušovat pravidla.

- **Už ses někdy setkal s vandalismem u stromů? (vyrytá srdíček s monogramy, jména, sprosté znaky atd.) Myslíš, že je to v pořádku? Udělal/a bys to?**

Analýza myšlenek, plakát proti rasismu (📖 str. 37–38)

Časová náročnost: ⌚ 40 minut	Pomůcky: samolepky různých barev, mapa světa	Cíl hodiny: Žák zaujímá aktivní postoj proti rasismu. Vytvoří vhodný text na plakát proti rasismu.	Výstup RVP: VO-9-1-09: Rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti.
--	--	---	--

1) Evokace

⌚ aktivita na 10–15 minut

7 min: Žáci na začátku hodiny zůstanou stát a zavřou oči, učitel je obejde a každému na čelo nalepí samolepku jedné ze čtyř barev (zelená, červená, fialová a modrá). Jen jeden žák dostane nálepkou modrou. Učitel vyzve žáky, aby pokud možno bez použití slov vytvořili skupinky dle svých barev. Aktivita končí, jakmile jsou žáci rozdělení dle barev.

Poté si sednou již na své místo a učitel klade následující otázky: *Jak jste poznali, do které skupiny patříte? Jaký byl váš pocit, když jste objevili někoho se stejnou barvou? Jak se cítil žák, který byl osamocen? Vzpomenete si na situaci, kdy vy sami jste nepatřili do žádné skupiny, byli jste „navíc“?*

📌 úvod do tématu

3 min: Učitel vyzve žáky k uvedení příkladu etnické skupiny žijící v České republice nebo jiné menšiny (např. náboženské).

Z minulých hodin žáci zopakují definici rasismu, učitel objasní žákům pojmy majorita a minorita.

2) Uvědomění

⌚ hlavní aktivita

10 min: Učitel vyzve žáky k otevření učebnice na str. 37. Společně hledají téma či poselství jednotlivých obrázků. Učitel vyvolává žáky a píše jejich nápady na tabuli (každý řádek = jeden obrázek). Obrázky s anglickým textem nejprve společně přeloží.

I don't see ●●●●, I only see people =
Nevidím (odstíny), vidím pouze lidi.

Destroy racism – be like a panda, he's black white asian =
Znič rasismus – buď jako panda, to je černobílý Asiat.

Quick, hire one = Rychle, zaměstnej jednoho.

Quick, rent to one = Rychle, pronajmi jednomu.

📌 brainstorming

10 min: Učitel vyzve žáky, aby otočili učebnici na stranu 38 a prohlédli a přečetli si „plakát proti rasismu“. Následuje práce ve dvojicích, jejíž zadání zní: Vymyslet svůj text na plakát proti rasismu. Může se jednat o slogan či krátkou básničku. Tvorbu celého plakátu pak lze zadat jako domácí úkol.

👥 práce ve dvojicích

7 min: Dvojice ústně prezentují své výtvary, možno ocenit nejoriginálnější nápady.

📌 prezentace

3) Reflexe

⌚ řádově minuty

3 min: *Který obrázek nebo heslo ti připadalo nejméně příjemné? Bylo pro tebe snadné vymyslet text plakátu? Myslíš si, že česká společnost diskriminuje své minoritní skupiny obyvatel? Jestliže ano, uveď příklady.*

📌 diskuze

Tipy:

- Žáci si mohou vyrobit třídní totem po vzoru indiánů. Aktivitu lze pojmout jako projekt a v rámci mezipředmětových vztahů na úkolu pracovat také v hodině výtvarné výchovy a pracovních činností.

- Vyučující se může zeptat, co žáci vědí o boji Afroameričanů v USA za rovnoprávnost. Lze zmínit citát jednoho z nejvýznamnějších představitelů afroamerického hnutí za občanská práva Martina Luthera Kinga: *„Sním o tom, že mé čtyři malé děti budou jednoho dne žít v zemi, kde nebudou posuzovány podle barvy své kůže, ale podle kvality charakteru. O tom dnes sním!“*

Zajímavé otázky:

• Znáte tradiční romská jídla?

pišot (plněné bramborové taštičky), holubki (plněné zelné listy), goja (romská bramborová klobása)

• Co víte o otroctví v USA?

Týká se zejména Afričanů, kteří byli od 17. století přiváženi do USA za účelem nucené práce. Otroci byli majetkem otrokářů, měli omezená práva. Otroctví bylo zrušeno roku 1865 dodatkem Ústavy USA.

Inspirace z běžného života:

- Kniha: Tahar Ben Jelloun – *Tati, co je to rasismus?*, vyd. Dauphin, 2004

- Film: *Skrytá čísla* (2016), v originále *Hidden Figures*

Měkké dovednosti:

Komunikace a práce ve dvojici, tvořivá činnost, kreativní myšlení, kritické myšlení, empatie

Zvířecí bajky (📖 str. 39)

Časová náročnost: 🕒 30 minut	Cíl hodiny: Žáci dokáží na druhých rozpoznat a ocenit jejich pozitivní stránky.	Výstup RVP: VO-9-1-08: Objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám.
--	--	---

1) Evokace

🕒 řádově minuty

5 min: Na začátku hodiny vyučující žákům pomocí indicí představí bajku. Žáci vědí, že mají uhádnout literární žánr. Např.: „*Nejsem moc dlouhá, využívám personifikaci, jsem tvořena hlavně pro děti, hlavními hrdiny nejsou lidé, jsem moudrá, ale to zjistíš až na konci.*“ Kdo z žáků bude vědět, napíše svou odpověď do sešitu a přihlásí se, vyučující odpověď zkontroluje, zbytek třídy dále přemýšlí. Až bude vědět většina třídy, vyzve vyučující žáky, aby odpověď řekli nahlas.

📌 **problémová výuka**

2) Uvědomění

🕒 hlavní aktivita

8 min: Vyučující rozdělí třídu do tří skupin a vyzve žáky, aby si otevřeli učebnice na straně 39, kde budou plnit **aktivitu č. 1**. Každé skupince vyučující přidělí jednu zvířecí dvojici, své nápady si žáci sepisují do sešitu a následně je sdělí zbytku třídy.

(Např. Sokoli by se papouškovi mohli posmívat za jeho zbarvení, že je jako z cirkusu, až příliš barevný. Dále za jeho oblibu jako domácího mazlíčka, že je dobrý tak maximálně k potěšení člověka. Kdyby naopak chtěli papouška pochválit, pak například za to, že se dokáže naučit řeč lidí, že hrál hlavní roli v animovaném filmu – Rio. Kreativně se meze nekladou, žáci mohou vymýšlet ke každé možnosti několik variant.)

8 min: Učitel skupinovou práci ukončí a nechá žáky prezentovat své názory před třídou. Dále se vyučující doptává, která varianta se žákům vymýšlela lépe. Pokud jde o argumenty na zesměšnění, měli by se žáci zamyslet, protože důležitější je na druhých hledat klady a za jejich kvality je ocenit.

8 min: Jako druhý úkol vyučující žákům zadá **aktivitu č. 2**. Žáci zůstávají ve skupinách a jejich úkolem je vymyslet, jak by jejich zvíře z prvního úkolu (želva, papoušek, bobr) mohlo pomoci při úklidu pokojíčku / vaření večeře / cestě do školy. Žáci si své nápady zapisují a na výzvu vyučujícího sdělí spolužákům.

(Např. bylo by skvělé, kdyby mě ráno do školy doprovázela želva, věděl bych, že je pomalá, proto bych musel vyjít včas a cestou si pročítat učivo v sešitě, bobr by mohl nakousat dřevo, abychom si mohli založit táborák a opéct si tak buřty. Papoušek by mi mohl v pokojíčku zamávat křídly, aby se z poliček zvířil prach a já ho nemusel utírat.)

6 min: Vyučující žákům zadá **aktivitu č. 3**. Žáci společnými silami dávají dohromady argumenty, čím by zvířata mohla být nápomocná při útěku ze ZOO. (Např. lev – rychlost, žirafa – výška.)

👥 **skupinová práce**

3) Závěr hodiny

🕒 řádově minuty

5 min: Na závěr hodiny vyučující vybědne jednoho žáka, aby nahlas přečetl otázku z učebnice – co je lepší, posmívat se, nebo mít kamarády? Odpovídají všichni žáci, svůj názor podloží argumentem.

📌 **reflexe**

Tipy:

- Vyučující pro žáky zorganizuje výlet do zoo. Na webových stránkách se dají objednat nejrůznější programy pro žáky nebo alespoň stáhnout pracovní listy. Pokud to časové podmínky neumožní, dá se se zoo zapojit i do řady soutěží, které žáci zvládnou i z pohodlí školy.

Zajímavé otázky:

- **Víš, kdo je zakladatelem bajky?**
Otrok Ezop, působil v Řecku v 6. století před naším letopočtem.
- **Pamatuješ si z hodin češtiny, co je alegorie?**
Stylistický útvar, který skrývá symbolický význam, do češtiny můžeme přeložit jako jinotaj.
- **Vzpomeneš si na citáty, které se týkají přátelství?**
Přítel je ten, kdo o vás ví všechno a má vás pořád stejně rád. Objevíš-li nové přátele, nezapomínej na staré. Ne každý má to štěstí stát se přítelem.
- **Odhadneš, kolikrát je gepard rychlejší než želva?**
Gepard dokáže běžet rychlostí 80-130 km/h. Želva se pohybuje okolo 0,35 km/h. Gepard tedy běží cca 370 krát rychleji.

Inspirace z běžného života:

- Kniha: Jean de la Fontaine – *Bajky*
– francouzský spisovatel 17. století, jeden z nejznámějších tvůrců bajek
- Kniha: J. K. Rowlingová – *Bajky barda Beedleho*
– bajky sepsané slavnou současnou britskou autorku spjatou s postavou čarodějnického učně Harryho Pottera

Měkké dovednosti:

Kreativní myšlení, organizace ve skupině, mezipředmětové propojení s českým jazykem

Help! Pomoc! Kam volat? (📖 str. 40–41)

Časová náročnost: 🕒 40 minut	Cíl hodiny: Žák se dokáže vcítit do situace druhé osoby, v případě potřeby nabídne pomoc nebo je schopen si o pomoc požádat, pokud se sám dostane do nelehké životní situace.	Výstup RVP: VO-9-1-07: Uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem.
--	--	--

1) Evokace

🕒 řádově minuty

5 min: Na začátku hodiny vyučující napíše dětem na tabuli přísloví: Chovej se k druhým tak, jak chceš, aby se oni chovali k tobě.

Vyučující vyzve žáky, aby se nad příslovím zamysleli a vlastními slovy jej vysvětlili.

📌 samostatná práce

2) Uvědomění

🕒 hlavní aktivita

22 min: Vyučující vybědne žáky, aby si otevřeli učebnice na straně 40, a požádá jednoho žáka, aby přečetl **aktivitu**. Vyučující přečte žákům bod číslo 1 nahlas a ptá se, co by v takové situaci dělali, kde by hledali pomoc, komu se svěřili. Vyučující postupně s žáky projde každý bod z učebnice.

- 1) Podle závažnosti by se žák měl svěřit např. kamarádovi, třídnímu učiteli, staršímu sourozenci, rodičům. Důležité je nenechat celou tíhu na sobě, nebát se o pomoc požádat.
- 2) Žák si musí uvědomit, že starší spolužák není autoritou, kterou by musel poslouchat. Řešení viz bod 1.
- 3) Důležité je žákům vysvětlit rozdíl mezi týráním a jednou „výchovnou fackou“. Opět je důležité se svěřit, rodinným příbuzným nebo ve škole třídnímu učiteli, případně metodikovi prevence či školnímu psychologovi.
- 4) Důležité je vysvětlit žákovi, že jak on se chová k učiteli, tak učitel reaguje, ne vždy jde o zasednutí. Pokud ano, řešit problém s učitelem, ke kterému má žák důvěru; doma se svěřit rodičům, kteří se spojí se školou.
- 5) Viz bod 1.
- 6) Svěřit se svému okolí, vyhledat ve škole školního psychologa, zaměřit se na pozitiva, pohybovat se na čerstvém vzduchu.
- 7) Promluvit si s ním, zjistit, proč to dělá, nabídnout mu pomoc, zapojit ho do společné aktivity, pokud se chování nezlepší, je vhodné se svěřit dospělé osobě, ke které má žák důvěru, že situaci bude řešit postupně, s klidem.
- 8) Podpořit mu sebevědomí a nabídnout mu pomoc.
- 9) Zjistit, zda je strach opodstatněný, nevyhýbat se mu, ale čelit mu, přijmout ho, vyřešit ho.
- 10) Zjistit z čeho, v jaké situaci, se kterými lidmi, zkusit najít reálné vysvětlení. Svěřit se blízkým.

📌 problémová výuka

10 min: Žáci si navzájem představí možnosti, kde hledat pomoc v případě, že se dítě nemůže nebo nechce obrátit na své okolí (strana 41). Vyučující žáky vyzve, aby si poznámky k jednotlivým organizacím zapsali do sešitu. Pokud má vyučující k dispozici internet a interaktivní tabuli, může dětem stránky organizací promítnout.

Linka bezpečí – poskytuje pomoc dětem a studentům, kteří se potřebují někomu svěřit.

Modrá linka – linka důvěry, nabízí internetové poradenství.

Dětské krizové centrum – specializuje se na pomoc týraným, sexuálně zneužívaným či zanedbaným dětem.

Bílý kruh bezpečí – zaměřuje se na pomoc obětem trestných činů, svědků a pozůstalých po obětech.

📌 prezentace

3) Reflexe

🕒 řádově minuty

3 min: Na závěr hodiny vyučující žákům položí otázky:

„Kde byste hledali pomoc, kdybyste se dostali do těžké situace?“ (učitelé, školního psycholog, výchovný poradce, rodiče, staršího sourozence, či jiné blízké dospělé osoby)

„Jaké vlastnosti/schopnosti člověk musí mít, aby dokázal pomoci druhému?“ (empatie, ochota, dobrosrdečnost, odhodlanost, obětavost, nesobeckost apod.)

📌 samostatná práce

Tipy:

- Vyučující může pro žáky zajistit besedu z center, která se zaměřují na dobré vztahy ve třídě, podporu kolektivů.
- Vyučující může s žáky založit schránku důvěry ve třídě. Společně si ji vyzdobit, umístit ve třídě a domluvit se, jak často ji bude vyučující vybírat. Důležité je žáky upozornit, že vzkazy v ní mohou být anonymní.

Zajímavé otázky:

• Víš, jaký je rozdíl mezi anorexií a bulimií?

Anorexie – porucha příjmu potravy, kdy si člověk myslí, že je tlustý a odmítá jíst.

Bulimie – člověk chce zhubnout, přejídá se a následně zvrací.

• Umíš vysvětlit pojem šikana?

Záměrné a opakované ubližování, ohrožování nebo zastražování druhé osoby nebo skupiny osob

• Víš, čím se ve škole zabývá...

... **výchovný poradce?** – kariérové poradenství, péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, péče o nadané aj.

... **metodik prevence?** – prevence sociálně nežádoucích jevů, informační činnost, poradenská činnost

... **školní psycholog?** – budování dobrých vztahů ve třídě, budování třídních kolektivů

• Znáš zkratku PPP?

Pedagogicko-psychologická poradna / porucha příjmu potravy

Inspirace z běžného života:

• Knižní triptych *Holky na vodítku* Ivony Březinové – příběhy dívky trpící anorexií, gamblerky a drogově závislé dívky

• Film: *(Ne)obyčejný kluk* (2007) – film o chlapci, který se narodil s vadou obličeje.

Měkké dovednosti:

Samostatné řešení problémů, formulace názorů a myšlenek, posílení morálních hodnot

Najdi řešení (📖 str. 42)

Časová náročnost: ⌚ 40 minut	Pomůcky: přístup na internet	Cíl hodiny: Žák je schopen samostatně vyhledávat informace, které povedou k vyřešení situace.	Výstup RVP: VO-9-1-10: Posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci. VO-9-1-05: Kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy.
--	--	---	--

1) Evokace ⌚ řádově minuty

3 min: Na začátku hodiny se vyučující zeptá žáků, kde všude hledají pomoc, když si v životě s něčím neví rady. Žáci přemýšlí a odpovídají např. u starších osob u odborníků na danou problematiku, na internetu, v časopisech, knihách.

👤 **samostatná práce**

2) Uvědomění ⌚ hlavní aktivita

3 min: Vyučující žáky vyzve, aby si otevřeli učebnice na straně 42, a vybídne jednoho, aby přečetl **aktivitu č. 1**. Následně vyučující rozdělí žáky do dvojic a nechá je hledat na internetu.

15 min: Žáci hledají řešení jednotlivých problémů na internetu. Vyučující žáky upozorní, aby si vždy zapsali zdroj, kde informace našli.

- 1) Přímý let Praha – Paříž 1 h a 50 min
- 2) Akrylové barvy – voda, emailové barvy – ředidlo
- 3) Výhody vegetariánství – rychlejší stravitelnost potravy, nepodílení se na zabíjení zvířat, menší uhlíková stopa, nevýhody – nedostatek vitamínu B12, problém najít se v některých restauracích
- 4) Japonsko, Indie, Indonésie
- 5) Marihuana by mohla být legální pro lidi, kteří trpí např. roztroušenou sklerózou, Parkinsonovou chorobou, revmatoidní artritidou, zeleným zákalem, epilepsií.
- 6) Otuzování není vhodné pro člověka se srdečními poruchami, s problémy s tlakem nebo ledvinami (malé děti, těhotné ženy mohou).
- 7) Pro cestu do Litvy občanovi EU postačí pouze občanský průkaz.
- 8) Braillovo písmo – písmo pro slepce
- 9) Komáři vyskytující se v Latinské Americe, Africe a Asii přenášejí vážná až smrtelná onemocnění.
- 10) Dva týmy hrají na hřišti s lakrosovými holemi se sítkou, ve kterých hráči nosí míček, přihrávají si a snaží se jím trefit do branky druhého týmu.

Dvojice, která by s prací byla hotová dříve, může plnit bonusový úkol z učebnice. Hotový úkol žáci odešlou na email vyučujícího, který jej následně individuálně vyhodnotí. Nebo jej zpracují do sešitu, který vyučujícímu odevzdají.

👤 **práce ve dvojicích**

7 min: Po vypršení časového limitu vyučující postupně vyvolává žáky, aby nahlas sdělili odpověď na jednotlivé body. Vyučující i ostatní spolužáci odpovědi kontrolují, případně doplňují a opravují.

🗨️ **diskuze**

7 min: Po vyřešení všech bodů vyučující vybídne žáky, aby se zamysleli nad **aktivitou č. 2**. Po cca minutě požádá několik žáků, aby se podělili o své odpovědi. Poté jim k problematice pustí toto krátké video: www.jsns.cz/lekce/416853-v-digitalnim-svete-pravda-nebo-ne

Po zhlédnutí videa vyučující s žáky shrne základní pravidla orientace v médiích a ověřování pravdivosti informací. Pravidla: sledovat aktuálnost článků, ověřování zdrojů, srovnávání informací.

📺 **rozběr videa**

3) Závěr hodiny ⌚ řádově minuty

5 min: Vyučující společně s žáky zhodnotí hodinu. Vyučující se žáků ptá: „Co vám činilo největší problém? Je existence internetu přínosem pro řešení nějaké situace/problému? Když si nevíš rady, kam nebo na koho se můžeš obrátit? Co usnadní řešení situace?“

🗨️ **reflexe**

Tipy:

- Vyučující zadá žákům úkol – najít řešení problému/situace, která se týká jejich třídy nebo školy. Žáci budou mít týden na to, aby přišli s návrhy řešení. Společně si pak odhlasují, který návrh se jim zdá nejlepší. (např. výzdoba třídy, školní výlet, dozory v šatně, práce na školním pozemku, třídní maskot)

Zajímavé otázky:

• Umíš vysvětlit, co je bulvár?

Masový sdělovací prostředek, který je zaměřen na emoce, jeho obsah se hodnotí jako nereseriózní, pokleslý, často neověřený, jeho snahou je vyvolat skandál, často se ubírá k populismu.

• Kdo ovládá svět médií?

V ČR máme média veřejnoprávní i soukromá. Veřejnoprávní média: ČT – Česká televize, ČTK – Česká tisková kancelář, ČRO – Český rozhlas. Příklad soukromých médií – TV Nova, TV Prima, Hospodářské noviny, Hitrádio Orion (podle vlastníka se mnohdy řídí obsah, což je důležité si uvědomit).

• Znáš pojem elév?

V oblasti médií bychom tento pojem mohli vysvětlit jako novinářský učeň. Obecně toto slovo znamená žák, odchovanec.

Inspirace z běžného života:

- JSNS je vzdělávacím programem Člověka v tísni. Vyučující zde může najít zajímavá videa o internetu: www.jsns.cz/lekce/416814-medialni-vzdelavani-pro-1-stupen-zs

- Aplikace *ireportér* pomáhá ČT získat přehled o aktuálním dění. Stačí si do telefonu tuto aplikaci nainstalovat a natočit videa událostí, kterých je člověk svědkem – např. dopravní nehody, požáry, policejní honičky, místní slavnosti, srazy otužilců nebo věci docela obyčejné, jako třeba počasí.

Měkké dovednosti:

Samostatné řešení problému, vyhledávání klíčových informací, práce s textem, čtení s porozuměním, formulace myšlenek

Vláda mimozemšťanů (📖 str. 73)

Časová náročnost: ⌚ 40 minut	Pomůcky: čtvrtky, fixy, pastelky	Cíl hodiny: Žák dokáže posoudit důležitost lidských práv pro život společnosti.	Výstup RVP: VO-9-4-05: Přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu.
--	--	---	--

1) Evokace

⌚ řádově minuty

5 min: Na začátku hodiny se vyučující žáků zeptá, zda si z minulé hodiny pamatují, která práva jsou zakotvena v Listině základních práv a svobod. Žáci se hlásí a sdělují, která práva si zapamatovali. V případě potřeby si žáci zařadí v sešitě.

📌 úvod do tématu

2) Uvědomění

⌚ hlavní aktivita

15 min: Vyučující určí jednoho žáka, který přečte text z první planety, a jednoho, který přečte **aktivitu**.

Každý žák pracuje samostatně, promyslí, kterých 5 práv je podle něj pro společnost nejdůležitějších. Připraví si argumenty, proč vybral právě tato práva, protože se o nich bude snažit přesvědčit spolužáky. Kterou formu zvolí (reportáž / reklama / plakát), je na jeho kreativitu.

👤 samostatná práce

15 min: Po vypršení časového limitu vyučující žáky volává a dá jim prostor, aby ostatní spolužáky přesvědčili o jejich správnosti. Žáci se stejným výběrem práv se mohou vzájemně podpořit, spojit se. Vyučující diskuzi organizuje, usměrňuje. Práva, která se objeví u více žáků, zapíše vyučující na tabuli. Cílem žáků je dojít ke společným pěti právům, která by na Zemi zanechali, ty na tabuli zakroužkují a zapíší si je do sešitu.

📌 argumentace

3) Reflexe

⌚ řádově minuty

5 min: V závěru hodiny předloží vyučující žákům citát – Neznalost zákona neomlouvá – a vyzve žáky, aby se zamysleli nad tím, co znamená. Žáci odpovídají (např. člověk se nemůže vymlouvat, že něco nevěděl, jeho povinností je zákony si zjistit a porozumět jim).

Tipy:

- Viz str. 72
Vyučující může dát žákům za úkol pracovat se školním řádem, který je soupisem práv a povinností žáků ve škole. Žáci mohou mít za úkol vyhledat body, které se nejvíce porušují v jejich třídě, body, které by vyškrtli, protože se jim zdají jako zbytečné, za co by trest zpřisnili, za co zmírnili apod. Svá rozhodnutí musí žáci zdůvodnit.

Zajímavé otázky:

- **Víš, co znamená anarchie?**
Bezvládní. Anarchisté odmítají sociální, ekonomické a politické hierarchie a jiné formy nadvlády člověka nad člověkem. Často vzniká pádem autority a může vyvolat teror.
- **Znáš dokument Charta 77?**
Neformální československá iniciativa, která kritizovala politickou a státní moc za nedodržování lidských a občanských práv, k jejich dodržování se ČSSR zavázala při podpisu Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě v Helsinkách.

Inspirace z běžného života:

- Kniha: *Malý princ* francouzského spisovatele Antoine de Saint-Exupéryho. Příběh vypráví setkání malého prince s letcem, který ztroskotal v poušti. Citát z knihy: „Co je důležité, je očím neviditelné.“ Film *Malý princ* (2015), který zobrazuje základní myšlenky díla, je na csfd.cz hodnocen 81 %.
- Kniha: *Cesta* (autor Cormac McCarthy) je příběhem otce se synem, kteří putují šedivou zimní krajinou ve světě po neznámé katastrofě. Mezi přeživšími panuje anarchie. Není nikdo, kdo by nastolil řád, pravidla, vše je pouze na lidské morálce. Filmová verze z roku 2009 je na csfd.cz hodnocena 73 %.

Měkké dovednosti:

Kritické myšlení, přesvědčovací schopnosti, argumentace, komunikační dovednosti, tvorba vlastního názoru

Právo za války (📖 str. 74–76)

Časová náročnost: ⌚ 40 minut	Pomůcky: mapa světa	Cíl hodiny: Žáci identifikují na základě novinových článků konkrétní porušení principu mezinárodního humanitního práva.	Výstup RVP: VO-9-4-05: Přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu.
--	-------------------------------	---	--

1) Evokace

⌚ řádově minuty

2 min: Učitel se žáků zeptá na rozdíl mezi občanskou válkou (konflikt znesvářených skupin obyvatel jednoho státu) a mezinárodním konfliktem (válkou mezi dvěma a více státy), případně dovysvětlí. Žáci si otevřou učebnice na straně 74. Vyvolaný žák přečte zadání **aktivity č. 1**.

📖 úvod do tématu

4 min: Žáci ve dvojicích přemýšlejí a hlásí se k odpovědím. Učitel vyvolává žáky, kteří po správné odpovědi přicházejí ukázat k zavěšené mapě místa konfliktu. (Válečné konflikty v současnosti probíhají na území Sýrie, Mali, Iráku, Arménii, Ázerbájdžánu a dalších). Učitel může zmínit některé válečné konflikty minulosti, např. 1. a 2. světovou válku, válku ve Vietnamu, občanskou válku v Jugoslávii či ve Rwandě.

👥 práce ve dvojicích + 📖 práce s mapou

2 min: Učitel vyvolává žáky, každý z vyvolaných přečte jedno z práv (A–H). Učitel ihned ověřuje u žáků porozumění napsané definici, případné nejasnosti dovysvětlí.

📖 vysvětlení pojmů

2) Uvědomění

⌚ hlavní aktivita

2 min: Učitel položí žákům otázku: *Co je obecně cílem těchto práv?* (brát maximální možný ohled na lidské bytosti i v době války, tedy co nevíce humanizovat konflikty). Společně pak definují mezinárodní humanitní právo jako válečné právo, které se snaží i v době války respektovat lidskou důstojnost.

15 min: Žáci plní **aktivitu č. 2**. Ve dvojicích studují články a na poznámkový papír vždy k číslu článku (1–3) píší písmena práv (A–H), která v nich byla porušena.

👥 práce ve dvojicích

3 min: Učitel vyvolává žáky k odpovědím a píše na tabuli správné řešení. (článek 1–A, B, článek 2–A, B, článek 3–A, B, D, H)

Vyvolaný žák ukáže na mapě místa konfliktu, která byla předmětem článků (Kosovo, Sýrie, Jemen).

📖 práce s mapou

5 min: Aktivita č. 3 – žáci písemně na poznámkový papír odpovídají, proč jsou dané principy důležité.

👥 práce ve dvojicích

2 min: Kontrola **aktivity č. 3** – učitel vyvolává žáky. Žák přečte jeden v člancích nepoužitý princip a vysvětlí jeho důležitost. Možné řešení:

C – Protivník již není nebezpečný.

E – Respekt k poraženému či zajatému.

F – Zodpovědnost za čin musí nést konkrétní jednotlivci, nikoliv např. národ.

G – Člověk má právo na důstojnost a nesmí být mučen.

📖 práce s textem

3) Reflexe

⌚ řádově minuty

2 min: Žáci odpovídají na závěrečné **otázky** strany 76.

Všimají si zdroje pod článkem. Žáci by měli pochopit, že novinový článek je jeden ze zdrojů informace. V rámci objektivitu by tak měli znát, jak o stejné situaci informují také jiné noviny či další sdělovací prostředky.

🗨️ diskuze

3 min: Žáci zavřou učebnice a učitel otázkami ověřuje, zda si žáci zapamatovali některé z pojmů ze slovníčku:

Synonymum slova nevojenský? (civilní)

Co znamená, že organizace je exilová? (vykonává svou funkci jinde než v dané zemi)

Jak se nazývá pomoc lidem v nouzi? (humanitární pomoc)

Co je NATO? (politický a vojenský spolek, jehož cílem je chránit mír a předcházet konfliktům)

Kterou nevládní organizaci poskytující zdravotní péči ve válkou zasazených oblastech znáš? (Lékaři bez hranic)

📖 vysvětlení pojmů

Tipy:

- Žáci si vyzkouší napsat smyšlenou zprávu, ve které bude porušen některý z principů válečného práva.
- Žáci mohou zdramatizovat reportáž válečného zpravodaje z místa konfliktu.

Zajímavé otázky:

- **Od kterého roku je ČR členem NATO?** 1999
- **Jak rozumíš výroku M. T. Cicera: „Uprostřed zbraní zákony mlčí (Inter arma enim silent leges)“?** Za války jsou zákony potlačeny.

Inspirace z běžného života:

- Zprávy a reportáže z válečných oblastí v mediích
- Film: *Boj* (2015)

Měkké dovednosti:

Spolupráce, právní povědomí, komunikace, kritické myšlení, porozumění textu

OBČANKA 6 – Metodika

Metodická příručka pro učitele občanské výchovy v 6. ročníku je koncipována jako rozšiřující a vysvětlující materiál k naší učebnici. Tato publikace vám zjednoduší práci s novou učebnicí i přípravy na vyučovací hodiny.

Každé stránce učebnice je věnován odpovídající prostor zde v metodické příručce. Vždy jsou uvedeny cíle hodiny, výstupy RVP i případné pomůcky.

Metodická příručka také navrhuje doporučený průběh hodiny podle metody E-U-R a představuje doplňující tipy k výuce dané látky, jsou v ní uvedeny zvědavé otázky pro zahájení diskuze žáků k tématu i odkazy na filmy, knihy, články či uplatnění v běžném životě.

Doufáme, že i s pomocí naší publikace bude učení občanské výchovy zábavou a potěšením jak pro Vás, tak pro Vaše žáky.

ISBN: 978-80-7563-393-4

9 788075 633934